

Анкета о кредитној активности банака у БиХ (Извјештај за други квартал 2022. године)

Одјељење за статистику и публикације

Служба за статистику монетарног и финансијског сектора

Централна банка Босне и Херцеговине

Садржај

Увод	3
1 Опште напомене	3
2 Кредити предузећима	4
2.1 Понуда	4
2.1.1 Кредитни стандарди за кредите предузећима	4
2.1.2 Услови одобравања кредита предузећима	5
2.1.3 Удио одбијених захтјева за одобрење кредита предузећима.....	6
2.2 Потражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама	6
3 Кредити становништву	8
3.1 Понуда	8
3.1.1 Кредитни стандарди за кредите становништву.....	8
3.1.2 Услови одобравања кредита становништву	9
3.1.3 Удио одбијених захтјева за одобрење кредита становништву.....	10
3.2. Потражња становништва за кредитима	10
ДОДАТАК	12

Увод

Резултати Анкете о кредитној активности банака односе се на промјене у другом кварталу 2022. године и на очекивања за трећи квартал 2022. године. Истраживање је проведено између 4. и 15. јула 2022. године. Од првог квартала 2022. године из репрезентативног узорка банака, који се претходно састојао од 8 највећих банака у Босни и Херцеговини, је због статусних промјена искључена једна банка. У овом кругу анкетирано је укупно 7 банака, а проценат одговора био је 100%.

1 Опште напомене

Упитник за анкету садржи 16 стандардних питања о оствареним и очекиваним промјенама на страни понуде и потражње за кредитима: 4 питања се односе на будуће и 12 питања на остварене промјене. Питањима су обухваћене три категорије кредита: кредити или кредитне линије предузећима; стамбени кредити становништву; и потрошачки и ненамјенски кредити. За све три категорије постављају се питања о кредитним стандардима који се примјењују на одобравање кредита, затим о промјени услова одобравања кредита, потражњи за кредитима, факторима који утичу на понуду и потражњу за кредитима као и проценат одбијених кредитних захтјева. Анкетна питања углавном се формулишу у смислу промјена у посљедња три мјесеца и очекиваних промјена у сљедећа три мјесеца. Од учесника у анкети се тражи да на квалитативан начин назначе јачину поштравања или ублажавања (за стандарде и услове) или јачину смањења или повећања (за потражњу), на начин да за извјештавање о промјенама користе сљедећу скалу од пет тачака: (1) знатно поштравање / смањење, (2) умјерено поштравање / смањење, (3) у основи нема промјена, (4) умјерено ублажавање / повећање или (5) знатно ублажавање / повећање.

Појединачни одговори банака које учествују у анкети су обједињени и обрађени да би могли да дају слику за цјелокупни банкарски сектор у Босни и Херцеговини.

Резултати анкете су приказани у виду нето процента. Нето проценат за одговоре на питања о кредитним стандардима дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди “знатно ублажени” и “умјерено ублажени” и збира учешћа банака које су одговориле да су “знатно поштрени” и “умјерено поштрени”.

Негативна вриједност нето проценат указује на то да је већи дио банака поштрио кредитне стандарде („нето поштравање“), док позитивна вриједност нето процента указује на то да је већи дио банака ублажио кредитне стандарде („нето ублажавање“).

Исто тако, израз „нето потражња“ односи се на разлику између процента банака које су одговориле да је дошло до пораста потражње и процента банака које су одговориле да је дошло до пада потражње за кредитима. Нето потражња ће стога бити позитивна ако је већи дио банака извјестио о порасту потражње за кредитима, док негативна нето потражња указује на то да је већи дио банака пријавио пад потражње за кредитима.

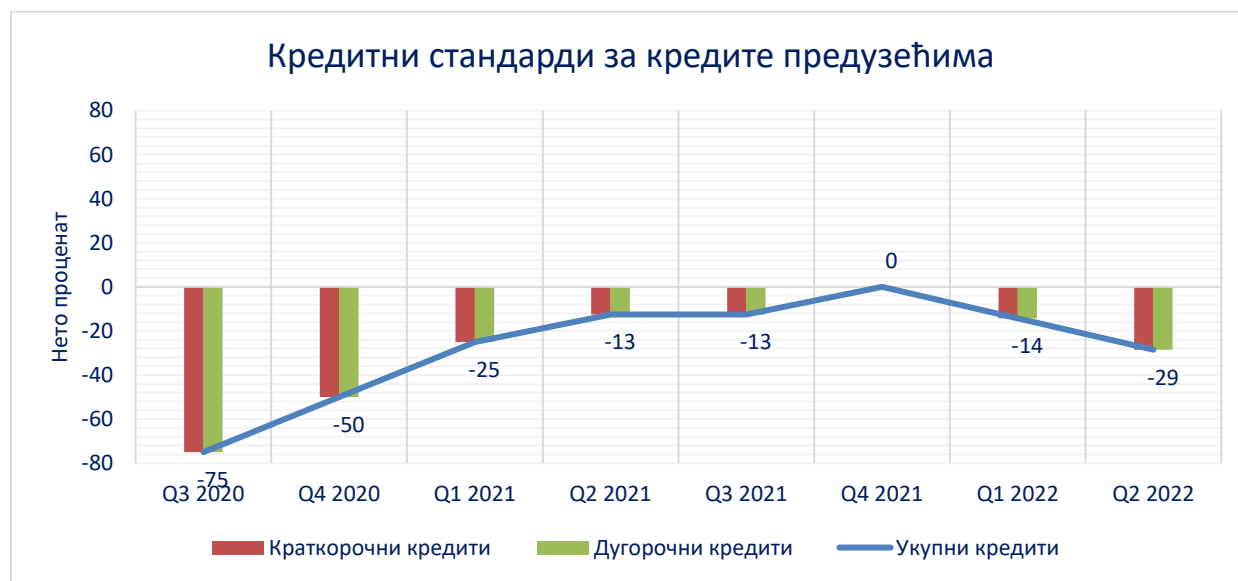
Поред показатеља „нето процента“, ЦББиХ такође објављује „дифузни индекс“ као алтернативну мјеру одговора банака на питања која се односе на промјене у кредитним стандардима и нето потражњи. Дифузни индекс конструисан је на следећи начин: ако испитаник одговори „знатно“, одговорима се додјељује нумеричка вриједност 1 која је двоструко већа од вриједности која се додјељује одговорима „донекле“ (оцјена 0,5). Тумачење дифузног индекса слиједи исту логику као и тумачење нето процента.

2 Кредити предузећима

2.1 Понуда

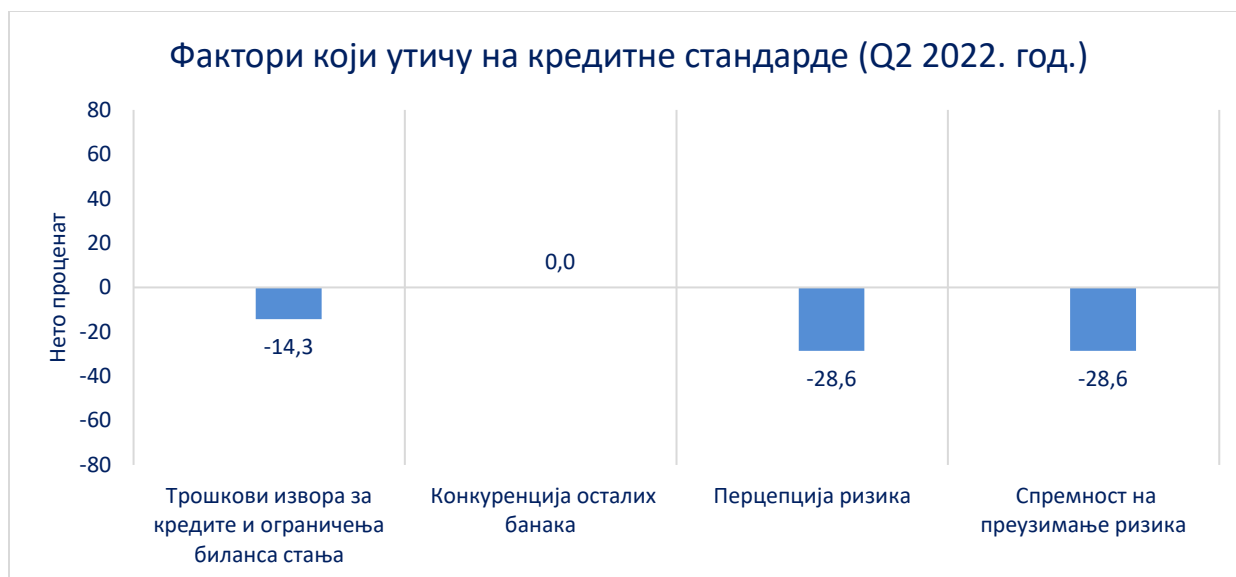
2.1.1 Кредитни стандарди за кредите предузећима

У другом кварталу 2022. године дошло је до незнатног поштравања кредитних стандарда за кредите предузећима (нето проценат -29%). Незнатно поштравање кредитних стандарда односи се на одобравање краткорочних као и дугорочних кредита предузећима (види Додатак, питање 1).

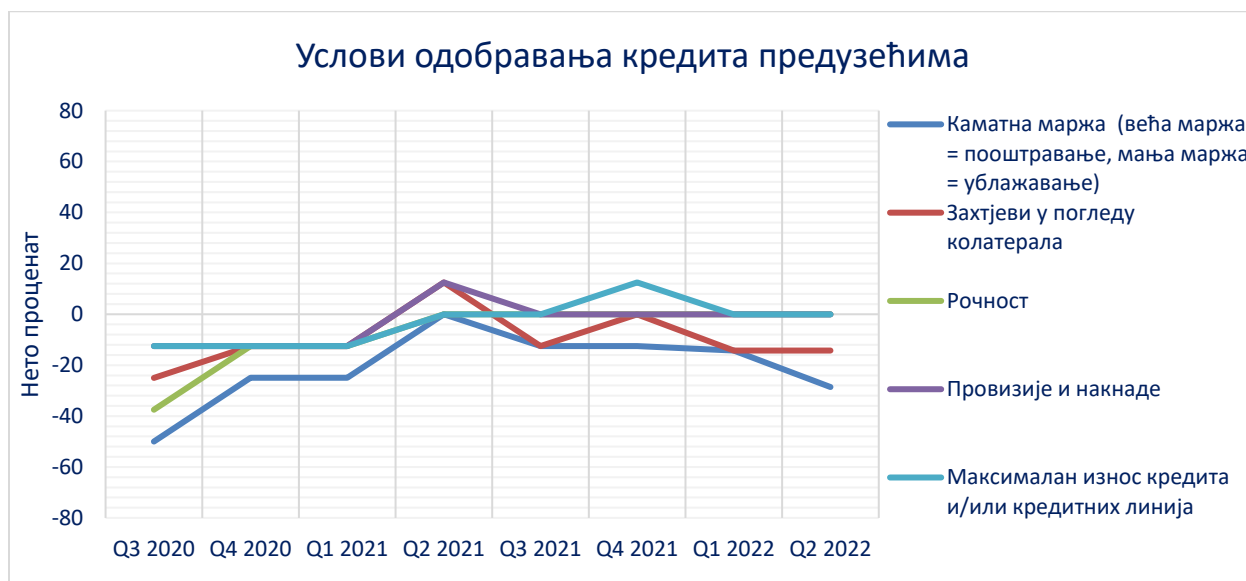
* Мања (већа) вриједност нето процента показује да је већи број банака поштрио (ублажио) кредитне стандарде у односу на претходни квартал. Код свих графикана поређење се врши у односу на претходни квартал.

Фактори који су утицали на поштравање кредитних стандарда банака који се примјењују у процесу одобравања кредита и / или кредитних линија предузећима су перцепција ризика, спремност на преузимање ризика и трошкови извора за кредите и ограничења биланса стања (види Додатак, питање 2).

2.1.2 Услови одобравања кредита предузећима

У другом кварталу 2022. године дошло је до незнатног поштравања услова одобравања кредита предузећима (тј. уговорних одредби из кредитних уговора), а односе се на каматну маржу и захтјеве у погледу колатерала. Остали услови одобравања кредита предузећима су остали непромијењени у односу на претходни квартал (види Додатак, питање 3).

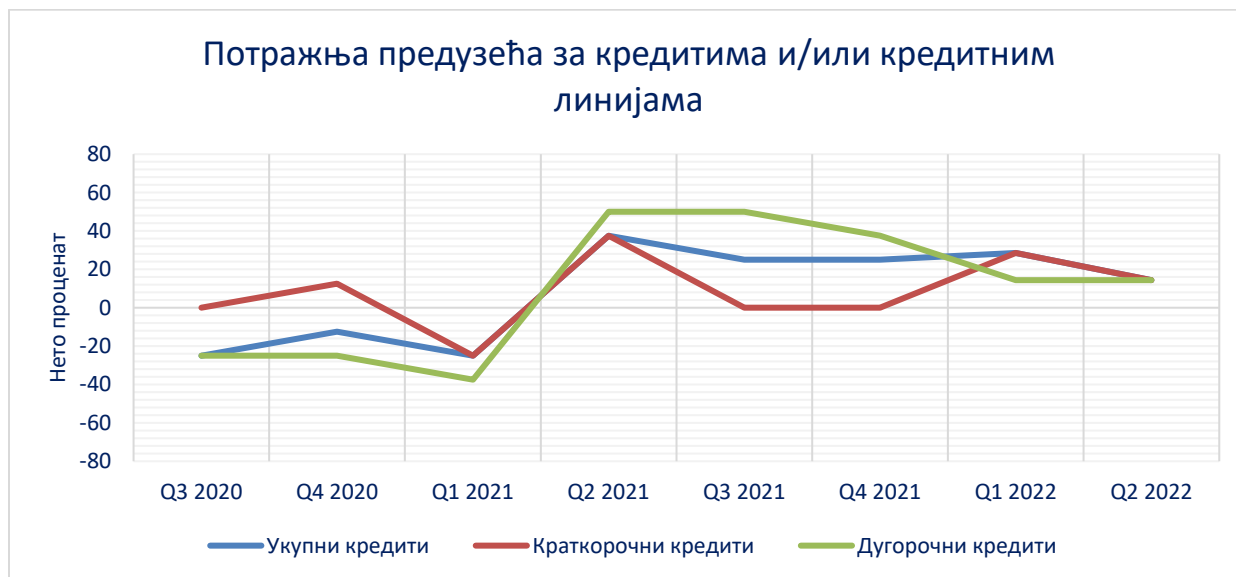
2.1.3 Удио одбијених захтјева за одобрење кредита предузећима

У другом кварталу 2022. године удио одбијених захтјева за одобрење кредита предузећима је остао непромијењен у односу на претходни квартал (види Додатак, питање 4).

2.2 Потражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама

Потражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама је наставила да расте у другом кварталу 2022. године (нето проценат од 14%) (види Додатак питање 5).

Банке су извјестиле да су на повећану потражњу кредита утицале првенствено финансијске потребе за капиталним инвестицијама код њихових клијената обртним средствима и реструктурирање дуга у другом кварталу 2022. године. Такође, у погледу кориштења алтернативних извора финансирања, банке су извјестиле да су сви фактори имали позитиван утицај на потражњу, осим кредита небанкарских финансијских институција који нису имали утицаја на потражњу предузећа за кредитима и / или кредитним линијама (види Додатак, питање 6).

Очекивања за трећи квартал 2022. године

У погледу очекивања за трећи квартал, нето резултат из прикупљених одговора указује да се очекује умјерено пооштравање стандарда за одобравање краткорочних као и дугорочних кредита предузећима (види Додатак, питање 7).

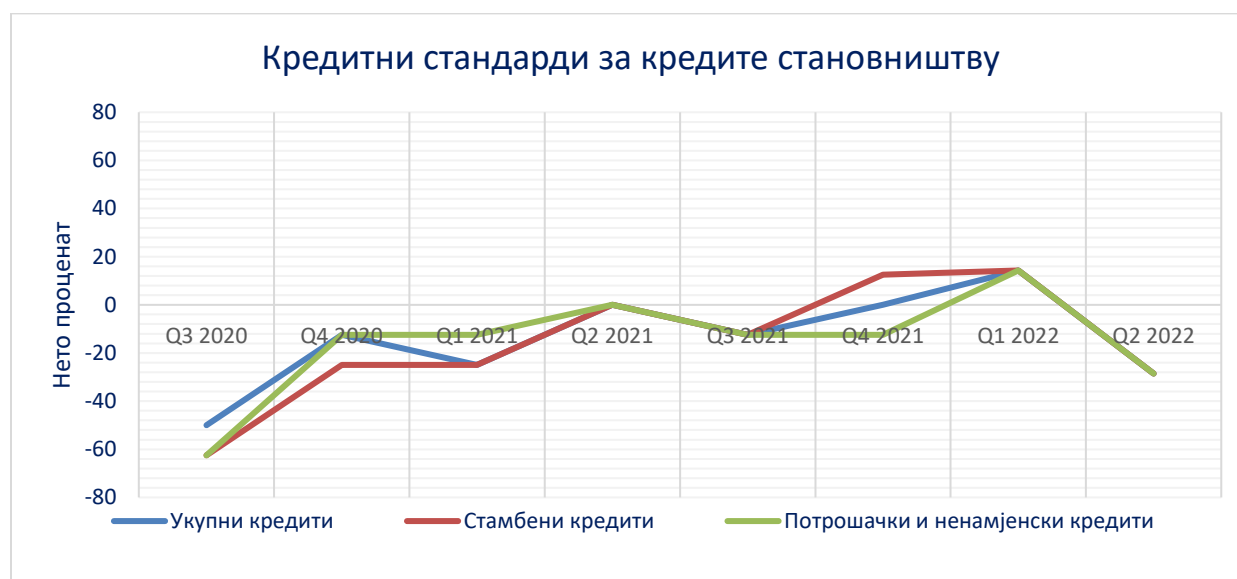
Банке очекују да ће се смањити потражња предузећа за кредитима у трећем кварталу 2022. године (види Додатак, питање 8), с тим да се очекује нешто већи пад потражње за дугорочним него за краткорочним кредитима и / или кредитним линијама предузећа (већи број банка очекује пад потражње за дугорочним него за краткорочним кредитима).

3 Кредити становништву

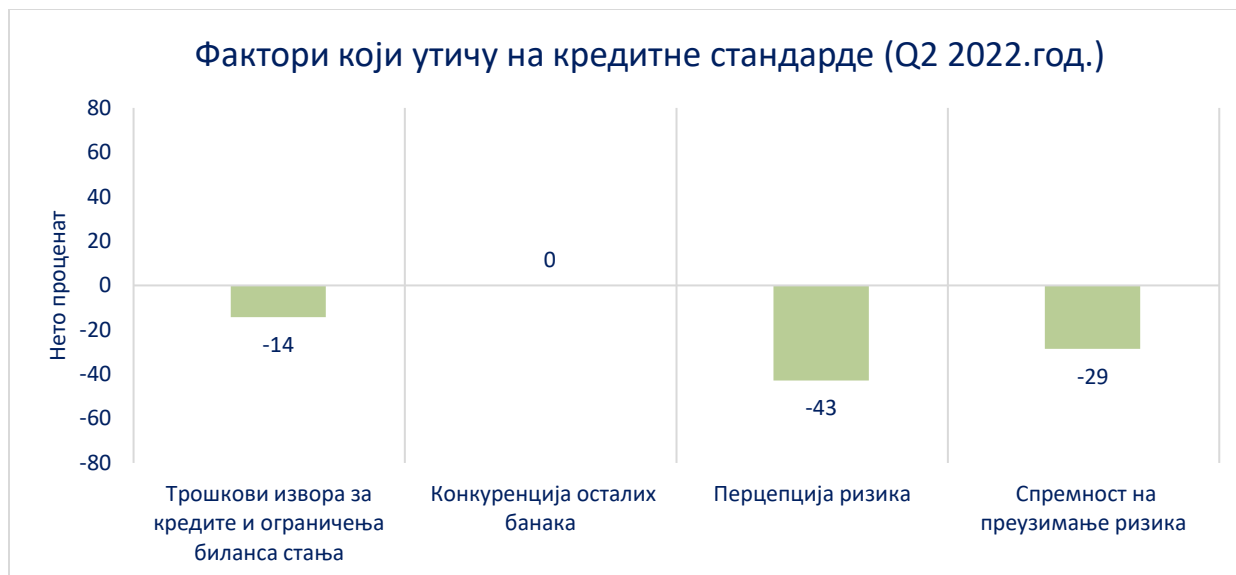
3.1 Понуда

3.1.1 Кредитни стандарди за кредите становништву

Нето проценат промјене у другом кварталу 2022. године указује на благо поштравање кредитних стандарда (тј. интерне смјернице или критерији одобравања кредита) за стамбене као и за потрошачке и ненамјенске кредите (види Додатак, питање 9), за разлику од претходног квартала у којем је забиљежено ублажавање кредитних стандарда.

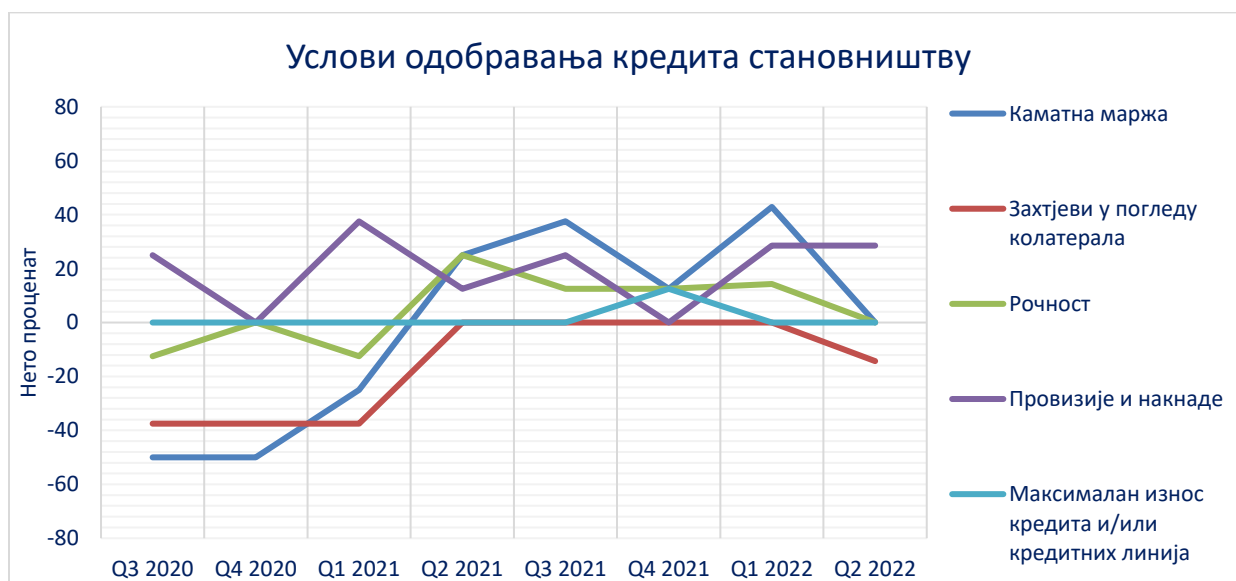

Према извјештајима банака, перцепција ризика, спремност на преузимање ризика, трошкови извора за кредите и ограничења биланса стања утицали су на ово поштравање стандарда који се примјењују у одобравању кредита становништву, док конкуренција осталих банака није имала утицаја (види Додатак, питање 10).

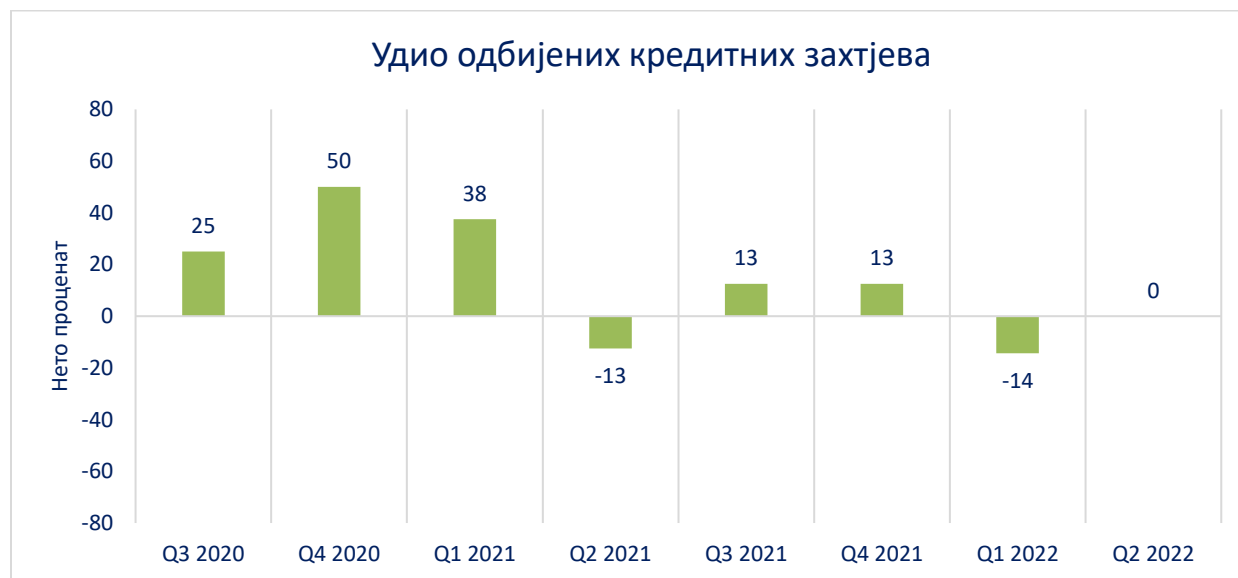
3.1.2 Услови одобравања кредита становништву

У другом кварталу 2022.године дошло је до ублажавања у погледу провизија и накнада (нето проценат 29%), док је једна банка из узорка изјавила да је поштрила захтјеве колатерала (нето проценат -14%). Што се тиче каматне марже, неке банке су повећале, док је код других дошло до смањења, што је резултирало да нема промјена везано за каматну маржу (нето проценат 0%).

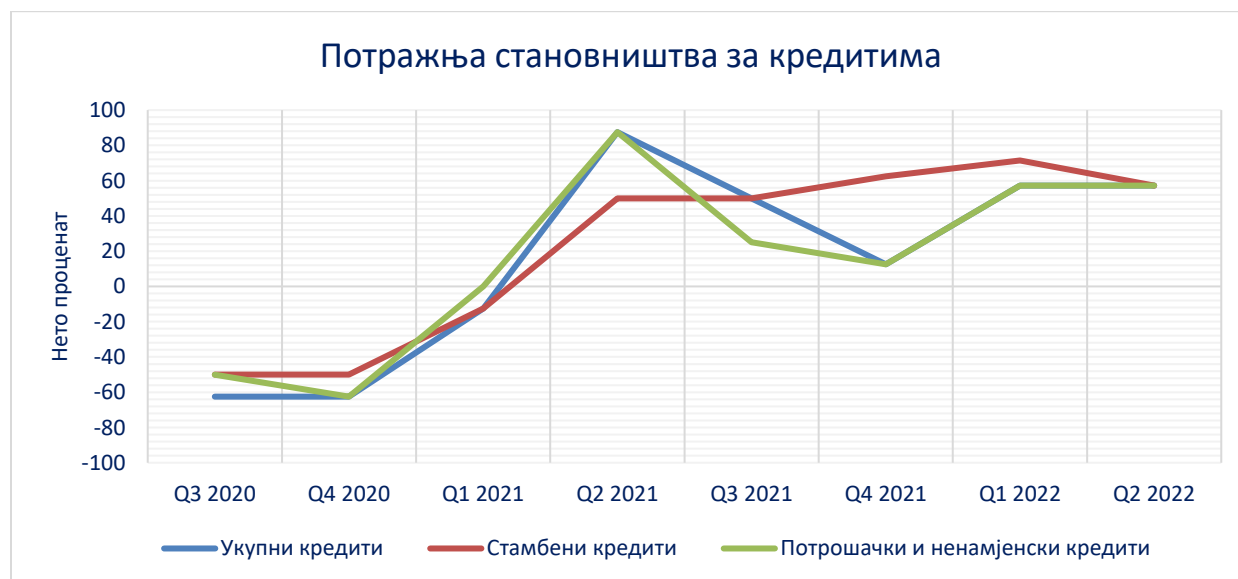
3.1.3 Удио одбијених захтјева за одобрење кредита становништву

У другом кварталу 2022. године удио одбијених захтјева за одобрење кредита становништву је остао непромијењен у односу на претходни квартал (види Додатак, питање 12).

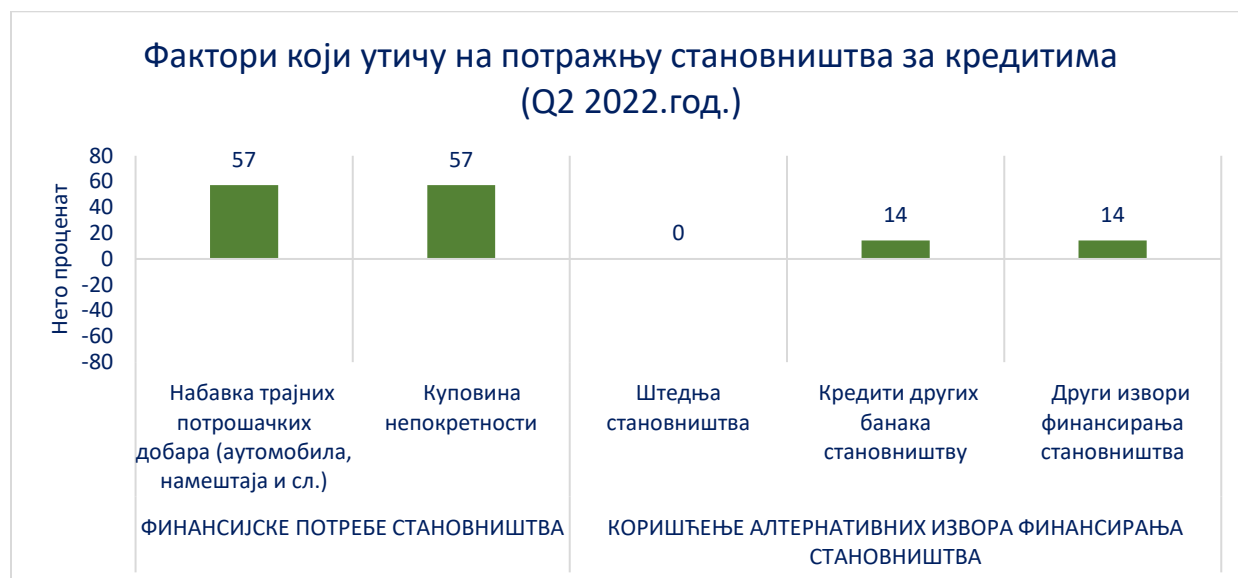

3.2. Потражња становништва за кредитима

Банке су извјестиле да је у другом кварталу 2022. године потражња становништва за кредитима наставила да умјерено расте, што је у складу са очекивањима из претходног круга извјештавања и наставак тренда из претходна 4 квартала (види Додатак, питање 13).

Током другог квартала 2022. године сви фактори су имали позитиван утицај на потражњу кредита, највише везано за куповину некретнина и трајних потрошачких добара, док на страни алтернативних извора штедња становништва није утицала на потражњу становништва за кредитима (види Додатак, питање 14), а кредити других банака и други извори финансирању су имали благи утицај.

Очекивања за трећи квартал 2022. године

На основу питања о очекивањима, банке предвиђају да ће доћи до умјереног пооштравања стандарда за стамбене као и за потрошачке и ненамјенске кредите у трећем кварталу 2022. године (види Додатак, питање 15).

Банке имају благо песимистичан поглед на потражњу становништва за кредитима у трећем кварталу 2022. године, па се очекује смањење потражње за потрошачке и ненамјенске кредите становништву, док се за стамбене кредите очекује иста потражња и у трећем кварталу (види Додатак, питање 16).

ДОДАТАК

Обједињени одговори банака за други квартал 2022. године везано за питања из анкетног упитника

I. Кредити и кредитне линије предузећима

1. Како су се промијенили кредитни стандарди које Ваша банка примјењује у одобравању кредита и / или кредитних линија предузећима у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити
Знатно поштравање	0	0	0
Умјерено поштравање	29	29	29
Без промјене	71	71	71
Умјерено ублажавање	0	0	0
Знатно ублажавање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	-29	-29	-29
Дифузни индекс	-14	-14	-14

2. Како су наведени фактори утицали на кредитне стандарде које Ваша банка примјењује у одобравању кредита и / или кредитних линија предузећима у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Трошкови извора за кредите и ограничења биланса стања	Конкуренција осталих банака	Перцепција ризика	Спремност на преузимање ризика
Знатан утицај на поштравање	0	0	0	0
Умјерен утицај на поштравање	14	0	29	29
Без утицаја	86	100	71	71
Умјерен утицај на ублажавање	0	0	0	0
Знатан утицај на ублажавање	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100
Нето проценат	-14	0	-29	-29
Дифузни индекс	-7	0	-14	-14

3. Како су се промијенили услови Ваше банке за одобравање кредита и / или кредитних линија предузећима у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Каматна маржа (већа маржа = поштравање, мања маржа = ублажавање)	Захтјеви у погледу колатерала	Рочност	Провизије и накнаде	Максималан износ кредита и/или кредитних линија
Знатно поштравање	0	0	0	0	0
Умјерено поштравање	29	14	0	0	0
Без промјене	71	86	100	100	100
Умјерено ублажавање	0	0	0	0	0
Знатно ублажавање	0	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100	100
Нето проценат	-29	-14	0	0	0
Дифузни индекс	-14	-7	0	0	0

4. Да ли се у посљедња три мјесеца (независно од уобичајених сезонских флукуација) удио одбијених кредитних захтјева у Вашој банци смањио, остао непромијењен или повећао у односу на укупан износ кредитних захтјева предузећа?*

у процентима)	Удио одбијених кредитних захтјева
Знатно смањење	0
Умјерено смањење	14
Без промјене	71
Умјерено повећање	14
Знатно повећање	0
Укупно	100
Нето проценат	0
Дифузни индекс	0

*Од другог квартала 2021. године дошло је до промјена у анализи удјела одбијених кредитних захтјева у односу на претходне кварталне. Умјесто броја одбијених кредитних захтјева даје се осврт на промјену износа одбијених кредитних захтјева у посматраном кварталу.

5. Како се промијенила тражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама у Вашој банци (независно од уобичајених сезонских флукуација) у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити
Знатно смањење	0	0	0
Умјерено смањење	14	14	14
Без промјене	57	57	57
Умјерено повећање	29	29	29
Знатно повећање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	14	14	14
Дифузни индекс	7	7	7

6. Како су наведени фактори (независно од уобичајених сезонских флукуација) утицали на тражњу предузећа за кредитима и / или кредитним линијама у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	ФИНАНСИЈСКЕ ПОТРЕБЕ				КОРИШЋЕЊЕ АЛТЕРНАТИВНИХ ИЗВОРА ФИНАНСИРАЊА			
	Капиталне инвестиције	Обртна средства (нпр. залихе итд.)	Реструктурирање дуга	Припајања/аквизиције	Интерно финансирање предузећа	Кредити других банака подuzeћима	Зјмови небанкарских институција подuzeћ.	Други извори финансирања подuzeћа
Знатан утицај на смањење	0	0	0	0	0	0	0	0
Умјерен утицај на смањење	14	14	0	14	0	0	0	0
Без утицаја	57	57	86	86	86	71	100	86
Умјерен утицај на повећање	29	29	14	0	14	29	0	14
Знатан утицај на повећање	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100	100	100	100	100
Нето проценат	14	14	14	-14	14	29	0	14
Дифузни индекс	7	7	7	-7	7	14	0	7

7. Како очекујете да ће се кредитни стандарди које Ваша банка примјењује у одобравању кредита и / или кредитних линија предузећима промијенити у наредна три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити
Знатно поштравање	14	14	14
Умјерено поштравање	29	29	29
Без промјене	57	57	57
Умјерено ублажавање	0	0	0
Знатно ублажавање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	-43	-43	-43
Дифузни индекс	-29	-29	-29

8. Како очекујете да ће се промијенити тражња предузећа за кредитима и / или кредитним линијама у Вашој банци (независно од уобичајених сезонских флукуација) у наредна три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити
Знатно смањење	0	0	0
Умјерено смањење	29	29	43
Без промјене	57	57	43
Умјерено повећање	14	14	14
Знатно повећање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	-14	-14	-29
Дифузни индекс	-7	-7	-14

II. Кредити становништву

9. Како су се промијенили кредитни стандарди које Ваша банка примјењује у одобравању кредита становништву у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Стамбени кредити	Потрошачки и ненамјенски кредити
Знатно поштравање	0	0	0
Умјерено поштравање	29	29	29
Без промјене	71	71	71
Умјерено ублажавање	0	0	0
Знатно ублажавање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	-29	-29	-29
Дифузни индекс	-14	-14	-14

10. Како су наведени фактори утицали на кредитне стандарде које Ваша банка примјењује у одобравању кредита становништву у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Трошкови извора за кредите и ограничења биланса стања	Конкурвенција осталих банака	Перцепција ризика	Спремност на преузимање ризика
Знатан утицај на поштравање	0	0	0	0
Умјерен утицај на поштравање	14	14	43	29
Без утицаја	86	71	57	71
Умјерен утицај на ублажавање	0	14	0	0
Знатан утицај на ублажавање	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100
Нето проценат	-14	0	-43	-29
Дифузни индекс	-7	0	-21	-14

11. Како су се промијенили услови Ваше банке за одобравање кредита становништву у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Каматна маржа (већа маржа = поштравање, мања маржа = ублажавање)	Захтјеви у погледу колатерала	Рочност	Провизије и накнаде	Максималан износ кредита
Знатно поштравање	0	0	0	0	0
Умјерено поштравање	29	14	0	0	0
Без промјене	43	86	100	71	100
Умјерено ублажавање	29	0	0	29	0
Знатно ублажавање	0	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100	100
Нето проценат	0	-14	0	29	0
Дифузни индекс	0	-7	0	14	0

12. Да ли се у посљедња три мјесеца (независно од уобичајених сезонских флукуација) удио одбијених кредитних захтјева у Вашој банци смањено, остао непромијењен или повећао у односу на укупан број кредитних захтјева становништва? *

(у процентима)	Удио одбијених кредитних захтјева
Знатно смањење	0
Умјерено смањење	14
Без промјене	71
Умјерено повећање	14
Знатно повећање	0
Укупно	100
Нето проценат	0
Дифузни индекс	0

* Од другог квартала 2021. године дошло је до промјена у анализи удјела одбијених кредитних захтјева у односу на претходне кварталне. Умјесто броја одбијених кредитних захтјева даје се осврт на промјену износа одбијених кредитних захтјева у посматраном кварталу.

13. Како се промијенила тражња становништва за кредитима у Вашој банци (независно од уобичајених сезонских флукуација) у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Стамбени кредити	Потрошачки и ненамјенски кредити
Знатно смањење	0	0	0
Умјерено смањење	14	0	14
Без промјене	14	43	14
Умјерено повећање	71	57	71
Знатно повећање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	57	57	57
Дифузни индекс	29	29	29

14. Како су наведени фактори (независно од уобичајених сезонских флукуација) утицали на тражњу становништва за кредитима у посљедња три мјесеца?

(у процентима)	РОТРЕВЕФИНАНСИЈСКЕ ПОТРЕБЕ		КОРИШЋЕЊЕ АЛТЕРНАТИВНИХ ИЗВОРА ФИНАНСИРАЊА СТАНОВНИШТВА		
	Набавка трајних потрошачких добара (аутомобила, намештаја и сл.)	Куповина непокретности	Штедња становништва	Кредити других банака становништву	Други извори финансирања становништва
Знатан утицај на смањење	0	0	0	0	0
Умјерен утицај на смањење	14	0	14	0	0
Без утицаја	14	43	71	86	86
Умјерен утицај на повећање	71	57	14	14	14
Знатан утицај на повећање	0	0	0	0	0
Укупно	100	100	100	100	100
Нето проценат	57	57	0	14	14
Дифузни индекс	29	29	0	7	7

15. Како очекујете да ће се кредитни стандарди које Ваша банка примјењује у одобравању кредита становништву промијенити у наредна три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Стамбени кредити	Потрошачки и ненамјенски кредити
Знатно пооштравање	14	14	14
Умјерено пооштравање	71	57	71
Без промјене	0	14	0
Умјерено ублажавање	14	14	14
Знатно ублажавање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	-71	-57	-71
Дифузни индекс	-43	-36	-43

16. Како очекујете да ће се промијенити тражња становништва за кредитима у Вашој банци
(независно од уобичајених сезонских флукуација) у наредна три мјесеца?

(у процентима)	Укупни кредити	Стамбени кредити	Потрошачки и ненамјенски кредити
Знатно смањење	0	0	0
Умјерено смањење	57	29	57
Без промјене	14	43	14
Умјерено повећање	29	29	29
Знатно повећање	0	0	0
Укупно	100	100	100
Нето проценат	-29	0	-29
Дифузни индекс	-14	0	-14